

САЛТ-ДӘСТҮР САБАҚТАСТЫҒЫ

Халқымыз ежеден
салт-дастырін заңда
жазылған ережедей
сақтаған. Эр қадамында
жасалу көрек ырым-
жоралғыларын өз
ретімен орындан
отырган. Айтқандай,
салт-дастыр арқылы
үрпақ төлім-тәрбие
алған.

Әр халықтың езінің көсібіне, сенім-нағымына, түрлішігін балаңдысты қалыптасты, урлактан-урлаққа ауысып отырып салт-дестур болады.

Халықтыңда үйленіп салына, жаңа туған сабіге балаңдысты, конак күті мәдениетті тұралы манызы мен мәннің әлі күнге жоймай келे жатқан салт-дестур кел. Кейірі заман талабына саң егерістерге ұзыраған болса, кейде боямсыз үлпін үрлағына жетіп колданыста.

байлығы. Мысалы, ата-анаңы, улкенди күрметтеп, байғазы, көрімдік, сүйинші, көде сұрау, ат тергей, құрдастық қалжық, т.б. салт-дәстүрге жатады. «Ел болам десен, бесінгіді тузе» деп заманымыздың занғар жазуышы Мұхтар Әзевоз алтандай, қай гасырда, қай когамда болмасын ата-ана міндетті -саналы да саликалы үрлап тәрбиелеу. Ендеше үлт үшін салт-дәстүрлердің үрлап тәрбиесінде алатын орны ерекше.

құндылықтарды қастерлеу, ата дәсүрдің дәріптеу, насиҳаттеу – басты парыз. Ұлттық рухты боғыа сіңір, жалпы адамзаттың оң үздістердің үйрене отырып төрбиделген адамның, әлемдік әркениеттің кешінен қалмай, оның оғызынан үлгі алатын халықтың көлешегі жарыны.

Фазида ЕРЛАНОВА
№5 мектеп-лицей оқушысы

ПСИХО

Қазіргі уақытта біз психология-ның ылымын ретінде, қазіргі ғомынның ер адамының емір саласына айналып жатканын көрүмізге болады. Психология адам өмірінде маңызды рөл атқарады, емірді жеңіндеді және оны жарықты, сәтті ері бакытты етеді. Психология барлық жағдайларға арналған көмекчи болмас да, осы және басқа да көлтепен сұрақтарға жауап табуға мүмкіндік береді. «Онынды езгерту арқылы, өмірді езгертуға» болады дегенде бір лашыншылан.

Адам бойындағы кездесетін мәселелерді ескере отырып, оларға қол ұшын созатын психологиярдың маңызы зор. Сондықтан қазір психолог ете қажет. Себебі, адамдар психологиямен селестік айтарлықтың жөнілігінде.

сөйлесіп, айттарлықтай женилді. Әйтсе де, психология деген кім? Олар - ақыл мен мінез-культық шарттардың адамдар. Олар көмек мүттак адамдарда көмектестеуге дайын тұрады. Мысалы: қарым-қыныңтастырылғандағы қызындықтар, отбасындағы қызындықтар, балалармен қызындықтар, мансап проблемалары, каржы және емрі түрлікілері, әзіне қатысты қызындықтар, жаман жетедтер мен тауелділік, әз-әзіне күманданду, кешкіштір, эмоционалданғанда күзілесін жақтауды.

Сонбен карат мектеп оқышыларының да мектеп психологиянын жиілілік, ойменелісін, комек сұрағын жағдайда да көбейіл келеді. Психология жүргінген оқушы айналыға және тындаған жағдайға баска көзқарасын қарайды, көркіншілік болып көрінген ойды ауыр кабылдамайды. Олар депрессиянын апатияны жоғалтады, емдеғе қызығушылықтың танытады. Психология жүргінгеннен кейін адамның емірі жақсарады жарын болады, жағымдың имзасын мен сезімдер көбейеді. Бул – психология жәкет екенінін айқын көрініс.

Аида ТАСАНОВА,
Мектеп психологы.
Сырдария ауданы

Театр – мәдениеттің ошағы, өнердің үйіншікесі. Ел мәдениетін театр арқылы да еркендете аламыз. «Әдебиет пен өнер үлгі болмаған жерде ултап улы болмайды» деген Габит Мүсінов. Кез келген елді ерекшелейтін, салт-дастур, салт-санасы мен тарихы, рухани дүние танымы екені белгілі. Театр елемі адам баласының жаңа дүниесін байытып, ізлігіке, маҳаббатқа, сырпайтынқа, ак пен қараны ажыратада білуімен қоса адамгершілікке тәрбиеလейді. Бул ретте маган осы ойды сіңірген қазақтің адебиеттің мұгалімі Айгерім Пралиевага алғысын алаңғасыз.

Театр – улттың үйініктері. Менін ерекшелігім: осы елемді жақсы көріумде. Мысалға алатын болас, адамдардың көбін кітап немесе музика, театр елеміне бойлаганда жаңы тиңшытын табады. Бірақ театр табадырының жастардың жиі аттамауы аландатады. Со себепті замандастырыма театр енерін туындырғып, елеміздің салт-дәстүр мен салт-санасын терек үбіндейдіріптік мәдени ошаымызыды барынша корғап калуымыз тиіс. Сахна демалатын, ойын-сауық үшін келетін орын емес. Ол – рухани тербие алатын озак.

Корытындылай келе,
театрдың ерекше екенін,
оның кино желісінен де қызын
екеніндігін түсініміз керепін
айткым кепелі. Қозам

қайраткері Іліяс Жансугиров
«Театр – көрінгеннің ермегі
емес, еңбек. Еңбектік
жеркемі. Театр – көніл
кетерудін гана орны
емес, модени ошак деген
орамды ылғалдау косасын.
Ендеше жаңымыз руханы
таза болсын, ултымыздың
жаңа болмысы
қалыптастын десек, әнерді
багалап, театра бару керек.
Ал сіз театра сонды рет
күшсіңдер болашыңыз!»

Арайлым ЖАЛҒАС,
І.Қабылов атындағы
№12 IT мектеп-лицейінің
окушысы

СИ ЖАСТАР...

МЕДЖАН СЕНГЕН ЖАСТАР...

«Армстандай айбатты,
Жолбарыстай кайратты,
Қырандан күшті канатты.

Мен жастарға сенемін» - деген епен холдараңын Мажан Жұмабаев атамыздың келешек жастардан көп уміт күкінен көріліп-түр. Карапын қазак көгін ермелен шының күн бола білген, ураң болашауыш шен белді бекем бұган Ашап арысынан ақындың енері ерекше. Шоқтың біз шыгармаларындаң ішінде «Мен жастарға сенемін» епенің мазмұндың нағызы патроттика таң бутын болмыс пен риңәз сеним жатыр.

Болашақ жастарға арқа сүйеген ақын сенім бүрінгі күнни тоғыз актаптың жағында де артын болады. Ерінең «жастардан бері дерлік бұзылған» деп көпке топтың шашаудан аулаңын. Дей тұрганмен түзу жолдан тайын, улек енегесінен үлгі алмайды, ет берітін белгінен жасайтындар бас шақыттай қоймаңды. Ие, білімге бейін болып, дамудын даңғыл шынын жақап, кемел келешектің кірішпен қалауға тырысын жаткан жастар жетерлік. Алайда ар-яүтілген шенберін шының, ойнана көлемнен жасас жүрген кыз-хүлгітерде не айта алымы? Казашка сөлейдүр үт көрін, бейілп көзбен аудын бұлыптыңдар бар. Оның олша үшін онбанай арекет етіп олжып көл жүргендеги қаншамы? Айда суга сипкія тойын, біз болашағынан балта шашқандың аңғармайтындар жағдайында жаңы емес. Зорлық-зомбылдық, урлық-карлық алаптық сынды ерекшелік еткен ерсін қызық жастар асарында азаймай тұрганын білеміз. Осылардың берін ауеулі улттық күнділікшілік темендеңде тұрты болып, уттымыздың болмысын да туздыреді. «Бір құмалак бір қарын майды шіртеді» демекші жас күннін арасын күн мен ойнын аранған жастардың теріс ерекхетін токтам койған ләзім.

Хаким Абай айткышас бес асылға асық, бес душманнан қашық болған жен. Қарынын болашақтың боласағын жалтаптыңдағы аттас шен кеменгерлік пен корегенділікті жаңа жақын тұтқан азбал. Сонымен катарап, сойлейтін сөзді де сана сүзгісінен ой елгепен еткізіп, алға умтылуды мақсат етесек алымбыттың аст болмас. Себебі, ел ертеннен терең білімді нем кабілтті жастардың колында.

Мобилдиң кітапхананың айтсақ, «Халық»

Айша БЕГАЛЬ
№261 орта
мектептің
оқушысы

Сонында карат ертегілерді көрүшпен жаңы немесе уялы телефонның QR код программын аркызы жүзеге асады. Осы ойрада ата-аналар мен балалардың мобилде китапхана деген қызығушылыны жогары екендігі байланысты. Оның долепи балалардан қызығушылығына қарағат, ата-аналар балаарымен бирге отырып ертегілерді көрү. Баска да қызықкан ертегілерин Q кодын ата-аналар сақтап алып, балаарымен үй жағдайында да тамашаалауда.

Баланың жан жақты дамуы басты назарда. Бала –

Айгерім ЕМБЕРГЕНОВА,
«Бегім ана» бебекжай-бакшасының тәрбиешісі

Ғалам дамыған сайын жаңа технологиялардың ишілгін көріп келеміз. Бірақ натижесінде деңе еңбек азыятып, шарттылық оймен жұмыс істеуге көп қоғалыстар болды. Бұл ретте салуатты емір салттың үстінен, физикалық тұрьбыда шындалудың маңызын туисіндерді қолға алымызы көрек.

Танертенгі жаттыгы жасап, күн тәртібін қозғалыста бастаган жан күн байын еркін штанды. Сол аркылар еркін қадам сатептікке толы болып жатса, қуанырлық іс. Екіншік қарай, бұл бағыттың алғайын жандардың катысы сирек. Сондайтаң біз мектеп оқушыларының бастап осы дәғдүйнен қалыптастыруға жұмыс істеп келеміз. Бүгіндегі мектеп оқушыларына деңе шынылтурын пәннен мүмкіншік жогары. Спортың кай түрімен айналысамын десе де, үйримелер турақты жұмыс істеп келеді. Былдың ізінде бірнеше аудандарда және облыстықтарда шынылтурын жүзде алған Спортың кай түрінен болса да мұндай шынылтурыннан ишесі жоқ.

Ұстаз мерей шәкірт жетістігі арқылы үстем болады. Шакіртің шыңға шықса, өз баланың асудан ақсанындан куаныш. Алдагы уақытта да жеңімпаздар тәрбиелу бағытында еселең енбек ете береміз.

Ғазиз ҚЫРДАНОВ,
№44 орта мектеп мұғалімі.
Қоғалықөл ауылы.

ТЕАТРФА ҚАШАН ЕАРДЫНЫЗ?

ДЕНИ САУ ЧРПАК -
ЧУДАТ БОЛАЩАҒЫ

